A MUNKA ELSÖ MAGYAR APOSTOLÁNAK EMLÉKÉRE

IRTA: Dr. SANTHA PÁL, Stockholm, Sask.

Midőn Szent István ünnepén lélekben visszaszállunk a kilenc százados multba, az első király alakja ugy tünik fel előttünk, mint valami emberfeletti tehetséggel megáldott látnok és próféta, ki előre sejtvén a fejlődés lehetőségeit és ismervén népének jellemét, annak beláthatatlan időre utat mutatott és élettervet adott.

Gondviselésszerü vezér volt, kinél az uralkodás egyet jelentett a jövőért végzett munkával, ki megérezte, hogy a nemzet életének sulypontja a harcterekről előbb-utóbb a békés foglalkozási ágak, a testi és szellemi munka terére megy át és az a nemzet, mely ebben a versenyben nem vesz részt, pusztulásra, meghalásra szánta el magát — akármilyen derekasan állja meg helyét a csatában. Ezt a dicstelen véget akarta elkerülni, midőn a kereszténység elterjesztésével a munkának több lehetőséget és nagyobb megbecsülést akart biztositani.

István király rá akarta vezetni népét, hogy a vadon feltörése és meghóditása legalább is oly hősi cselekedet, mint az ellenség legyőzése és kizsákmányolása. Amit a vallás a munka érdemszerző voltáról hirdetett, arra gyakorlatilag példát adtak az országba hivott telepesek és szerzetesrendek. A szerzetesházak tulajdonképen nagy mintagazdaságok voltak, melyek a vándornépet okszerü gazdálkodásra tanitották. A letelepedéssel és rendszeres termeléssel megszünt a jövő bizonytalansága, a családi élet szilárd alapokra került, s a müvelődés és boldogulás uj korszaka kezdődött.

Az a küzdelem, melyet Szent István a munka méltóságának és jogainak elismeréséért kezdett, a későbbi századokban folytatódott, de nem ért véget a jobbágyság felszabaditásával s a rendi kiváltságok megszünésével, hanem folytatódik napjainkban, még az Ujvilágban, "a szabadság és jólét hazájában" is.

Mi, akik a nagy király szellemi örököseinek valljuk magunkat, ebben a küzdelemben feltétlenül a munka jogai mellett szállunk sikra. Miként a madár a repülésre, az ember a munkára termett s a végzett munka értékének kell mindenkinek a helyét a társadalomban meghatároznia. Meggyőződésünk, hogy a becsületes munkásnak joga van igazságos és méltányos bérre, mely nemcsak puszta életfentartást nyujt, hanem a dolgozó egész családjának is emberhez méltó megélhetést biztosit. Ez nem csupán emberi megegyezés dolga, hanem isteni rendelés és ezért a munkás bérének igazságtalan levonása és megröviditése égbekiáltó bün. A munkásnak életéről és egészségéről munka közben, továbbá betegség és rokkantság esetére megfelelő gondoskodás történjék. Az állam és társadalom adjon munkaalkalmat és erre a célra vegyen igénybe minden törvényes eszközt, ha kell kényszeritse a nagyvagyont, hogy ebben közremüködjék. Ne engedje, hogy a munkás, ki saját hibáján kivül nem dolgozik, sulyos nélkülözést szenvedjen. "Méltó a munkás az ő bérére."

De ugyanakkor meg kell állapitanunk, hogy a munkásnak kötelességei is vannak. Kötelessége, hogy az elvállalt munkát legjobb tehetségé szerint, lelkiismeretesen elvégezze. Legyen belátó oly esetekben, midőn a munkaadó sulyos kényszerito okok miatt nem képes méltányos bért adni. Ha szakmunkát nem találhat, elégedjék meg egyelőre más munkával. Jobb a szerény megélhetést biztositó nehéz munka, mint a könnyü segély vagy alamizsna.

A munkában senki se lásson csupán kényszert, vagy csak pénzszerzési alkalmat, hanem hivatást, sőt jótéteményt, mely a test és lélek egészséges fejlődésének feltétele. A jól végzett munka teszi élvezetessé a pihenés óráit, boldoggá és megelégedetté a lelket. Munkájáról oly elgondolása legyen mindenkinek, hogy még akkor is dolgoznék, ha a szegénység nem kényszeritené. S ha esetleg magas kora vagy egészsége miatt a nehéz munkával fel kellene hagynia, nála a visszavonulás nem jelent tétlenséget, csak más irányu, könnyebb és változatosabb munkakört.

Ily távlatból nézve, Szent István müködése nemcsak dicső emlék, hanem követésre méltó példa, az első magyar király ma is lelkesit és vezet, az ő inditásait el kell fogadnunk és nyomdokaiban haladnunk. Csak a munka értékének igazságosabb és emberibb megbecsülése a munkaadó és munkás részéről, vezethet a társadalmi kérdés kielégitő megoldása felé.

A növények szine

A növényvilág utolérhetetlen szingazdagságát a természet szinte hihetetlenül kevés festékkel éri el. A botanika tulajdonképpen csak háromféle festéket ismer: a klorofill néven ismert zöldet, a karotin, xantofill és antoklor néven megkülönböztetett sárgákat és az oldat savanyusága vagy lúgossága szerint piros vagy kék antokián-t. Ellenben a növényvilágban is annyira elterjedt fehér szinnek magyarázatát sohasem találjuk valamely fehér festékben. Egyáltalán ritka eset, hogy a növényrész fehér szine valamely különleges anyagtól ered. E kivételek közé tartozik például a nyirfa kérge, amely a kéregsejtekben felhalmozott nyirkámfortól, tudományos néven betulin-tól származik. Némely esetben a növényrész fehérségének viaszbevonat az oka. A friss szilva deres fehérsége, némely fenyő, például a jegenyefenyő, a boróka levelein látható fehér vonalak viasztól származnak. Sokkal gyakoribb és szabálynak tekinthető, hogy a növényrészek fehér szine a sejtek közt lévő levegőtől ered. A fehér szin keletkezésének ez a jelensége azonos a hó fehér szinének magyarázatával. A hó azért fehér, mert a szintelen, avagy helyesebben vizszinü hókristályok közt rejtőző levegő a fénysugarakat teljesen vissza veri. A tömör jégben nincs levegő, ezért vizszinü, s annál át látszóbban vizszinü, mennél kevesebb benne a levegő. A virágok fehér szine is a sziromsejtek közt rejtőző levegőtől, illetve a levegő által okozott teljes fényvisszaverődéstől ered. Ha a fehér viráglevelet körmünkkel összenyomjuk, vagyis a sejtek közül kiszoritjuk a levegőt, a virág elveszti fehér szinét és vizszinü lesz. Leggyakoribb a fehér szin a növényvilágban a virágokon, de sokszor lombleveleken is találunk olyan fehér foltokat, amelyek hasonló eredetüek. Például a ciklámen, a tüdőfü és a begónia levelein. Hasonlóképpen a sejtek között elosztott levegő okozza a fehér bogyók szinét is, ha például a kertekben gyakori hóbogyó termését kezünkkel összenyomjuk, vizszinü lesz, mert eltávozik belőle a levegő. Miként a növényvilág festéktáblája nem ismer fehér festéket, azonképen feketét sem. A feketének látszó növényrészekben a már emlitett festékeket találjuk, csakhogy nagyon sürü oldatban. Például a fekete árvácska és a fagyal bogyójának fekete szine az antokiántól ered, amely közönbös oldatban ibolyaszinü, de abban a sürüségben, ahogyan ezekben a növényrészekben találjuk, fekete szinhatása van.

Amikor a rumán rendőrség összejátszik a vonatrablókkal

A brassó—bukaresti személyvonaton a minap izgalmas razziát tartottak a detektivek. A razzia során elfogtak egy Ardeleán nevü ismert vasuti zsebmetszőt is, aki bevallotta, hogy már hónapok óta fosztogatja Brassó és Bukarest között a személyvonat utasait. Vallomásából kiderült, hogy a vonatok fosztogatására valóságos érdekszövetkezet alakult. A nevesebb fosztogatók személyvonatokon müködtek, mig a kezdő zsebmetszőknek csak tehervonatokon engedték meg a fosztogatást.

A fosztogató banda müködése nem járt veszéllyel, amenynyiben a rendőrség tudott róla és bizonyos baksis fejében még elő is segitette munkálkodásukat. Ardeleán vallomása szerint Franculescu, a hires vasuti bandita, aki minap feleleplezése alkalmával a robogó vonatról leugrott és megszökött, rendszeresen osztozkodott a nagyobb állomások rendőrségével Egy alkalommal szemtanuja volt annak, hogy Franculescu a campinai állomáson megfelezte a zsákmányt egy rendőrtörzsőrmesterrel. Ilyen az oláh "közrend", amit Erdély nyakára szabaditott a békeparancs.

CSEH HÁBORU A MAGYAR HALAK ELLEN

A "vitézségükről" oly jól ismert csehek már a magyar halaknak is hadat üzentek. A miskolcvidéki halászok vették elsőnek észre, hogy a Sajó Miskolc alatti szakaszán tömegesen pusztulnak a halak. Először nem tudták mire vélni a halak katasztrófáját, de azután a hal-élettani szakértők vizsgálatot tartottak, amely kideritette, hogy a Sajó hal-állományát elsősorban a cseh megszállott területen lévő özörényi celulóze gyárból kikerülő különböző savakat tartalmazó szennyviz s a vasgyárból eredő kátrányos viz pusztitja. A még magyar területen levő ózdi vasgyár piari vizet csak szürés utján bocsátja a Sajóba és igy ennek kihatása a halállományra nézve nem káros.

Már többször tettek kisérletet, hogy az özörényi vizszennyezést megakadályozzák, de eddig sikertelen volt minden kisérlet. A trianoni békeszerződés ugyan lehetőséget nyujt ennek az ügynek szabályozására, mert az egyik cikkely kimondja, hogy ilyen esetekben a két érdekelt állam részéről bizottságot kellene a kérdés letárgyalására kiküldeni, erre azonban még nem volt lehetőség és a tárgyalásoktól különben sem sok sikert várhatnak magyar részről, mert a csehek a legellenségesebben viselkednek minden ilyen közös tárgyaláson.

A halászati társulat tehát erre ugy határozott, hogy a külügyminisztérium utján fogják kérni a diplomáciai eljárás meg inditását és ilyen réven az özörényi papirgyár ellen pert inditanak, talán mégis el tudnak valamit érni.

A halászok azonban mindenképen függetleniteni akarják magukat a cseh befolyástól. Épp pen ezért a Miskolc határában lévő örvényszögi átvágásnál, a Sajó régi medrénél halastavat létesitenek, hogy a Sajó halállományát onnan felfrissithessék. Igy küzdenek a magyar halászok a csehek furcsa eljárása ellen.

PAIZS ÖDÖN

Jó tudni...

Olyan ember alig volt még a világon, akinek ne hizelgett volna, az, hogy tetszik az asszonyoknak. "Town and Country" (New York.)

•

Azoknak az embereknek száma, akik saját anyanyelvükön helyesen tudnak irni, mindenütt ijesztően csökken. "Revue de deux Mondes" (Páris).

•

A szociális érzés ma igen sok ember ajkán csak jelszó, eszköz a személyi haladásra. Az ilyen emberek csak maguk iránt szociális érzésüek, de másokkal szemben ridegek, önzők és kegyetlenek. "Völkischer Beobachter" (Berlin)

UJ ÖZÖNVIZ

Magyar búza, magyar vetés;
Hej, de sovány, Hej, de kevés!
A sarlónak nincsen dolga,
Aki adta, megtarolta ...

Törött búza csonkja mellett ..
Nem panaszlok szent Nevednek
Mert, te Isten! jó s igaz vagy,
Terved mindent jól igazgat.

Adtad ezt, hogy észbekapjunk,
Krisztust pénzen el ne adjunk,
Sorsunkra törve mindég
Ne cibáljuk —egymás ingét...

Minket is tán földreszegnek
Öklei uj förgetegnek,
Egek felgyült viharából
Ránk is zúdul szörnyü zápor.

Ám,—ha ajkam el nem késett:
Kiméld, Isten! kis vetésed ...
Konkolyt, tüskét megalázva,
Légyen gondod a—kalászra!...

Földes Zoltán.

HALLGAT A TÁBOR

IRTA: Dr. KOSZTERSZITZ

József, a "Magyar Cserkész" főszerkesztője

Gödöllő, árnyas ligetekkel tarkázott hatalmas térségek... Sátrak száz meg százszámra egymás mellett, katonás glédában. És cserkészek: a földkerekség minden nemzetének fiai tiz meg tizezren ...

•

Amint megitták a délutáni teát, előmásztak a Ferkó sátrából és barátságos csevegés közt oszladozni kezdett a társaság. A cseh Prhoznyik és a szerb Svastics együtt ballagtak el a nagy arena irányában, a rumán Stanescu az olasz Adamival a királyi kastély felé sietett, hogy a délutáni térzenének legalább a végét elérje s Ferkóval csak a francia Jean de Cornet és a wisconsin állambeli hatalmas csontu amerikai, Edmond Stanton maradt. Csendes beszélgetés közt lődörögtek a Kandersteg-kapuhoz vezető széles uton, jobbra-balra barátságos köszöntéseket váltva a szembejövő pajtásokkal.

Ferkó éppen a football technikájáról magyarázott és az alacsony passzjáték előnyeit fejtegette, amikor Jean hirtelen félbeszakitotta:

— Hagyjuk ezt most pajtás. Örülök, hogy hárman maradtunk. Szeretnék valamit bizalmasan kérdezni tőled.

— Parancsolj! — nézett fel csodálkozva a magyar fiu. Meglepte a franciának izgatott, sürgető hangja.

— Te ... hogy is mondjam ... milyen viszonyban vagy te Prhoznyikkal és Svaticcsal?

— Cserkésztestvéri viszonyban. Ők a vendégeink és én házigazda vagyok. És szeretem bennük a cserkészt ...

— Jó, jó, ezt értem. De amugy ... Hiszen ti tulajdonképpen ellenségek vagytok. A páriskörüli béke ...

Ferkó elnevette magát:

— Ó, most elástuk a harci bárdot. És a cserkészeten belül egyébként sincs háboruság; félretesszük mindazt, ami elválaszt bennünket. A Jamboreen egyszer sem fogod hallani Trianon nevét.

— Hiszen éppen ez az, amit nem értek. És Edmond sem érti. Igaz-e, Edmond?

— Súr. Igy van. Nem értem.

Ferkó nyugtalankodva pillantott fel: — Ti erről beszélgettetek? Miért érdekel benneteket?

— Nézd, pajtás, Edmonddal én évek óta levelezésben állok. És most, hogy a Jamboreera készültünk, sokat tanakodtunk azon, hogy a trianoni béke, mint legyőzhetetlen kinai fal fog meredni közöttünk és köztetek. Hiszen a te országodat nagyon meg nyomoritották, s a béke mesterei közt ott volt az én nemzetem képviselője, meg az angol, az olasz és sokan azok közül, akik most itt a ti vendégeitek. Ez olyan történelmi tény, amelyet semmiféle cserkészet nem tud megváltoztatni. És látod, mi attól féltünk, hogy ti itt tele lesztek panasszal és szemrehányással. Hogy másról se lehet majd veletek beszélni, mint politikáról, és hogy mi kénytelenek leszünk nap-nap után százszor is védelmezni a mieink eljárását és bizonyitani a páriskörnyéki béke helyességét.

— Fel is készültünk rá — vágott közbe az amerikai — Én négy könyvet áttanultam.

— Ugy van, én is felkészültem. Azt képzeltük, hogy ti nagy vitákat fogtok rendezni velünk a revizióról és hogy itt a táborban nekünk kell megvédenünk a nemzetünk felfogását békéről, biztonságról, népjogokról. Megvallom neked, sok francia, angol és amerikai fiu átnézegette a történelmet s tanulmányozta a háboru utáni évek históriáját, hogy, ha ezek a kérdések előkerülnének, helyt állhassunk a francia, angol, amerikai álláspontért. És most már végefelé jár a Jamboree s ti hallgattok. Egyetlen egyszer nem hallottam magyar fiutól Trianon nevét és soha politikai vita nem forult elő.

— De volt vita. Prhoznyik s Adami vitatkoztak tegnap a Rothermere-vonal ügyéről. Nagyon heves vita volt. Ferkó, te nem voltál ott akkor.

— Igen, az olasz és a cseh vitatkoztak a magyar nemzet problémájáról. És egyetlen magyar fiu nem szólt bele. Meghallgatták, aztán tovább mentek. Miért? Miért hallgattok? És mi adja az erőt nektek, hogy igy szerettek minket és nem mutatjátok, hogy fáj valami? Már elfelejtettétek? Belenyugodtatok?

— Hej, pajtás, nehéz kérdések ezek! Ha a Jamboree előtt politikai könyvek és térképek, meg paragrafusok helyett a magyar néplelket tanulmányoztátok volna egy kissé, akkor meg értenétek az egészet. Mi nagyon befelé élő, hallgató nép vagyunk. Ezer év alatt megtanultuk, hogy minden gondunkat a lelkünk mélyére rejtsük, el ne kiáltsuk. Amikor mi rátok mosolygunk, az nem szinjátszás, nem erőltetett hazug mosoly, hanem igazi szeretetnek az arcunkra, szemünkre kiülése. Ami fáj, az olyan mélyen bent a lelkünkben él, hogy az arc mosolygását le nem törli. Micsoda vendéglátás volna az, ha szemrehányással, vitával, haragos érvekkel traktálnánk benneteket?

— Igen, azt látom, hogy nagyon kedves házigazdák vagytok. Ez a két hét tele van szép emlékekkel. És egészen otthon érzem magamat a táborban. Mintha az enyém is volna. Mintha a sok éven át otthon megélt táboraim mindegyikéből volna benne valami.

— Nem hiszem, hogy lenne, nem Európában, de az egész világon még egy nép, amely ugy tudná szeretni és becsülni a vendégét, mint a mienk. Tudod, ezer éven át annyi hivatlen, kellemetlen vendéget kellett fogadnunk és sokszor hosszu ideig ellátnunk, hogy meg tanultuk egész szivvel becsülni azt, aki baráti szeretettel jön hozzánk. És nálunk mindig a vendég az ur, ő van otthon és az ő parancsa az első; a házigazda csak utána jön.

— Ezt érzem, csak nem tudtam igy megmondani. Nálunk Amerikában, ha vendég jön, megmutatjuk: ez a szobád, ekkor van reggeli, ebéd — aztán magára hagyjuk: érezze jól magát. De ti mindent kitártok és ideadtok és olyan, mintha én volnék magam a gazda és ti lennétek idegenek a saját portátokon. Érdekes!

— De mondd csak — érdeklődött a francia — a délszláv, a rumán meg a cseh fiukkal szemben is ilyen őszinte a vendégszeretetek? Nem csak olyan parazsat takaró hamu az, amelyből minden pillanatban kitörhet a láng?

— Ó nem, pajtás. Minket őszinte önuralomra nevelt a történelem. A Svastics, a Stanescu, a Prhoznyik éppen olyan kedves vendégeink, mint ti vagytok. Talán nem kötünk velük messzenéző személyes barátságot, mint veletek, de sem a táborban, sem kirándulások alatt egy pillanatra sem érzik soha, hogy köztünk a nemzeti céloknak áthághatatlan falai merednek és egy viharos évtized sok nehéz emléke ül. A magyar cserkészet becsülete rajta, hogy egyetlen vendégünknek sem lehet még futó kellemetlen benyomása sem a gödöllői Jamboree idejéről.

— Ezt csodálatos szépen megoldottátok. Szeretlek érte benneteket. És szeretem a népeteket is. Érdekes, hogy a cserkészek a maguk akaratát hogyan rá tudták kovácsolni az egész országra. Voltam a Balaton mellett, aztán meg tegnap jöttünk meg arról a kimondhatatlan nevü pusztaságról, ahol a délibáb játszik. És láttam egyszerü embereket: olyan hatalmas férfiakat, hogy a két markukban összeroppanthattak volna engem, aztán asszonyokat, gyerekeket ... És mind alig szólt valamit, de mind mosolygott és az asszonyok megsimogattak és kinálgattak mindenféle különös, de nagyon jó étellel. És sehol egyetlen haragos arc nem fordult felénk, vagy egyetlen fenyegető kéz nem emelkedett ... Pedig a Stanescu félt és el akarta takarni a nemzeti jelvényét, de őt is olyan szivesen fogadták, mint engem, vagy akárkit. Azt éreztem, amit az előbb mondtál: hogy ti hallgató nép vagytok s hogy az érzelmek és indulatok nagyon mélyen lent laknak a szivetekben. Az arcok nagyon komolyak, de a szemek mosolyognak. És ez roppant érdekes.

— Bizony, testvér, a mi népünknek nagyon mély a lelke s szeretetért ép ugy, mint haragért mélyre kell lenyúlnia. De aki egyszer lejutott a magyar lélek mélységébe és be tudta fészkelni ott magát, azt tüzön-vizen át szeretjük hü, áldozatos, ősi nagy szeretettel. És a Jamboree vendégeit szivébe fogadta a mi népünk. Két évig készitettük reá, furtuk a sziveket. De elértük azt, ami a vezérünk legelső szava volt: "Az egész ország egyetlen nagy Jamboree". A gödöllői tábor vendégszeretete és becsülése kiárad az országra s mindenütt ugyanaz a vendéglátó magyar lélek fogad benneteket.

— Érdekesek vagytok, magyar cserkészek és érdekes a népetek. Szeretnélek jobban megismerni. Azt hiszem, több jó van bennetek, mint amenynyit kifelé mutatni tudtok. Mások vagytok, mint a franciák. De szeretlek titeket, — mondotta Jean.

— És mások vagytok, mint az amerikaiak, — folytatta Edmond. — Mi kimondjuk azt, amit gondolunk és ököllel nekimegyünk annak, amit meg akarunk csinálni. Ti hallgattok és olyan álomlátó nagy nyugalommal csináltok mindent s mégis elértek oda, ahová akartok. Van bennetek valami nagyon vonzó és titokzatos. Én is szeretlek.

Odaértek a Kandersteg-kapuhoz és megállva nézték a cserkész-szinházba özönlőket, meg a cukrászda asztalai között nyüzsgő tömeget. De mig a szemük a tarka sokaságot nézte, lelkük ott kalandozott a magyar fiu képzelete szárnyán ...

— Álomlátó hallgató nemzetnek vagytok a vendége, pajtások. A gödöllő Jamboree jelvénye a magyar álmok állata: száguldó csodaszarvas. És az egész gödöllői világtáborral mi nem politikát álmodtunk meg, nem határokat igazitó történelmet és nem magyar dicsőséget a cserkészeten keresztül. Hallgatunk arról, ami fáj, nem terhelünk benneteket azzal, amit szeretnénk és amiért minden nap imádkozunk ... Csak egyet akarunk ... Hogy nyugati nemzetek, vagy távoli világrészek fiai, akik most látnak először szemtől-szembe igazi magyar tájat, magyar földet, magyar embert és életet, belenézzenek mélyen abba a mi hallgató, mosolygó, mély magyar lelkünkbe és igy szemtől-szembe, lélekből-lélekbe nézve, megismerjenek és megszeressenek bennünket. Nem hizelgünk és könyörgünk, csak elétek állunk és azt mondjuk: ez vagyunk. És ezernyi aranyszál füződik a fiulelkek és a nemzetek között ... És mi tudjuk, hogy ha vége lesz a gödöllő tábornak, sok kedves szivvel visszagondolni ide és cserkésztestvérünk fog meleg talán ezentul, ha akárhol szó kerül a magyarokról, itt is, ott is lesz valaki, aki azt mondja, mint ti az előbb: én szeretem őket. Ez a mi gödöllői álmunk.

Gondolkodó hallgatásban álltak pár pillanatig. A francia megszoritotta a magyar fiu kezét, amerikai átölelte a vállát, aztán igy szólt: "All right, old fellow!"